

Список використаної літератури

1. Денисенко С.М. Використання відеоматеріалів у мультимедійних електронних освітніх ресурсах / С.М. Денисенко // Information Technologies in Education. – 2015. – № 25. – С. 74-83.
2. Майстренко В. Застосування засобів навчання у навчальному процесі / В. Майстренко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukped.com/statti/profesijna-pedagogika/5241-zastosuvannya-zasobiv-navchannya-u-navchalnomu-protsesi.html>.
3. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології на уроках історії / О. П. Мокрогуз. – Х.: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2007. – 192 с.
4. Хоменко Є. М. Використання мультимедійних технологій на уроках і позакласних заняттях з фізичної культури / Є. М. Хоменко // Таврійський вісник освіти. – 2014. – № 1(45). – Ч. I. – С. 259-264.
5. Щуцький В. П. Поліпшення якості викладання на уроках історії шляхом використання технічних засобів / Володимир Щуцький //Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі : матеріали III міжнар. нау.-практ. конф.– Суми :СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С.100-104. Режим доступу <https://www.sspu.sumy.ua>.

БІНАРНІ ЛЕКЦІЇ ЯК СТРАТЕГІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО

Добровольська О.В., Добровольський О.В., Кузь Г.М., Дворник І.Л.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено проблемні питання вдосконалення навчально-виховного процесу підготовки студентів та актуальність педагогічної діяльності викладачів в умовах модернізації вищої медичної освіти України.

Ключові слова: європейська інтеграція, навчальний процес, бінарні лекції, методичне забезпечення.

The problem of preparing the students of the high school and the process of preparing students and the pedagogical activities of teachers in conditions of modernization of higher medical education of Ukraine.

Keywords: European integration, learning process, binary lectures, methodical practice.

Проблема забезпечення повноцінної вищої освіти при підготовці кваліфікованих фахівців (з числа вітчизняних та іноземних студентів) на сучасному етапі стала гостро актуальною для медичних вищих навчальних закладів не тільки в Україні, а і у всьому освітянському просторі [4; 5].

В основі сучасної професійної підготовки лікарів в Україні лежить європейська модель. Вона сприяє вдосконаленню форм і методів педагогічного процесу, допомагає розвивати особистість у професійному і культурному напрямках. Саме завдяки Болонському процесу постійно відбуваються зміни в освітніх навчальних програмах, динамічно вдосконалюються методики з кожної дисципліни. У сучасному світі суспільство турбують одночасно медична й освітня реформи, без поєднання яких неможливо забезпечити підготовку кваліфікованих медичних фахівців. Якщо раніше викладачами медичних ЗВО були тільки лікарі, то нині багато з них мають професійну педагогічну освіту, постійно підвищують педагогічну майстерність на спеціальних курсах. Саме знання сучасних методик викладання і вміння їх використовувати допомагає викладати студентам навчальний матеріал на вищому рівні [1;2].

Освітній процес навчального закладу, який готує фахівців медичного профілю, має такі напрями:

1. Організація навчально-виховного процесу.

2. Запровадження нових форм навчання в лекційний курс та в систему практичних і семінарських занять.

Як відомо, лекція – це логічно завершений, науково обґрунтований, послідовний і систематизований виклад певної наукової проблеми, теми чи розділу навчального предмета, ілюстрований за необхідності наочністю та демонструванням дослідів. Вона виступає основою поглиблення і систематизації знань студентів у процесі аудиторної та позааудиторної навчальної роботи. Сучасна лекція – це не тільки передавання викладачем наукової істини, а залучення студентів до процесу спільної наукової роботи. Тому характерною особливістю такої лекції має бути не механічне поєднання діяльності викладача і студента, а перш за все їхня взаємодія в спільному навчальному пошуку [3;6].

Одним із видів лекційної презентації навчального матеріалу стала бінарна лекція. Вона полягає в діалозі двох викладачів (вченого і практика, викладача і студента-аспіранта, лікаря-ортопеда і зубного техника), які читають лекцію за однією і тією ж темою, але є, наприклад, представниками різних наукових шкіл, кафедр або теоретиком і практиком. Така лекція доцільна, коли є різні підходи до розв'язання проблемних питань і кожний із викладачів відстоює власні позиції. Вона доцільна і для здійснення міжпредметних зв'язків, коли одна проблема стає інтегральною для викладачів різних кафедр, наприклад, ортопедичної і терапевтичної стоматології. Проблематизація лекції відбувається за рахунок і форми, і змісту. Наявність двох джерел інформації, двох точок зору на одну наукову проблему вчить студентів порівнювати, висловлювати критичні зауваження, толерантно сприймати різні наукові концепції, формує в них культуру дискусії. Методика бінарної лекції досить складна. Вона передбачає глибоке попереднє обговорення теоретичних питань викладачами-учасниками бінарної лекції, володіння ними розвинутою комунікативною і загальною культурою, наявність здібностей до імпровізації, інтелектуальної та психологічної сумісності. Ця методика є інтерактивною педагогічною технікою. Провідна мета бінарної лекції – сформувати в студентів здібності робити свій вибір після викладання лекторами різних поглядів на одну проблему, приєднуватися до однієї з представлених точок зору. Саме активне залучення студентів в мисленевий процес викликає в них посилені інтерес завдяки діалогу двох фахівців суміжних спеціальностей (наприклад, стоматолог і зубний техник). Безпосередньо викладач підтримує контакт з аудиторією під час розгляду спірних ситуацій. Це підвищує рівень педагогічної професійності викладача, допомагає студенту формувати власну позицію з обговорюваної теми.

Лекційний курс, побудований на діалогах професіоналів із проблем ортопедії та імплантології, включає приклади з реальної практичної діяльності, підкреслює необхідність міждисциплінарного взаємозв'язку при вивченні цього курсу, допомагає сформувати загальнокультурні та професійні компетенції здобувачів освіти за фахом «Стоматологія».

Якщо два чи більше лекторів розглядають одну загальну для них тему в одній аудиторії, відповідаючи при цьому на запитання слухачів (студентів) чи бесідуючи з ними, то виникає ситуація, відома під назвою “круглий стіл”. Ця методика максимально демократизує спілкування лекторів і слухачів (студентів), тому що передбачає їхню рівність як співбесідників, які колективно обговорюють якусь проблему, займає відповідне місце в лекційній практиці. За “круглим столом” є лідери – спеціалісти з конкретних питань. Має бути і лідер-організатор, функції якого полягають у тому, щоб стежити за регламентом, дисциплінувати учасників бесіди тощо.

Бінарна лекція – ефективна форма навчання, близька до інтелектуальної гри. Висока активність викладачів викликає відповідну розумову й поведінкову реакцію студентів, які формують уявлення про способи ведення діалогу, а також беруть безпосередню участь у ньому. Усе це активізує розумову діяльність студентів, а також забезпечує досягнення поставленої мети.

Підготовка бінарної лекції охоплює такі етапи:

1. Вибір теми. Найефективніші теми дискусійного типу, де можливі різні точки зору, а також теми підвищеної складності.

2. Вибір партнера. Це найважливіший елемент лекції. Він залежить від інтелектуальної та психологічної сумісності, рівня компетентності, а також уміння міркувати вголос. У процесі бінарної лекції досвідчений викладач передає досвід викладачеві-початківцю (професор – аспірант).

3. Розробка сценарію. Визначають проблеми, завдання, тематичні блоки, розподіляють час – кожен може говорити не більше 1,5-2 хв.

Обов'язково проводиться репетиція, визначається розташування викладачів відносно один одного й аудиторії.

В основу лекції може бути покладено принцип взаємодоповнення інформації партнера (міркування вголос) або принцип контрасту, де проявляється плюралізм думок, ведеться дискусія. Викладачі або залишаються на своїх позиціях, або приходять до єдиної точки зору. Форма лекції дає можливість студентам дістати правильне уявлення про те, як вести дискусію, виокремлювати правдиву інформацію.

Бінарна лекція – це міні-гра, яка створює емоційну, позитивно забарвлену основу і підвищує зацікавленість студентів. Вона передбачає високий ступінь імпровізації в поведінці лекторів, виступи яких мають бути природними і невимушеними. Один із методичних прийомів досягнення мети – уведення в лекцію нової для партнера інформації, на яку той має відреагувати. Це створює ситуацію імпровізації, а в студентів викликає довіру і прийняття таких форм навчання.

Практика застосування бінарної лекції має такі переваги:

- створює вищий рівень активності студентів у сприйманні, мисленні й діях;
- робить проблемним не тільки зміст, а й форму викладу, що активізує мислення студентів;
- дає можливість передати більший обсяг інформації за рахунок переконструювання матеріалу і підтримання високого рівня уваги й зацікавленості студентів;
- створює сильніший педагогічний ефект у тому разі, коли тема принципова для даного предмета;
- виробляє альтернативність мислення, повагу до іншої точки зору;
- підвищує культуру ведення дискусії за рахунок демонстрації подібних рис викладача й участі в ній самих студентів.

Діалог викладачів між собою має не лише демонструвати культуру спілкування один з одним, а й залучати до спілкування студентів у напрямі знаходження шляхів спільного розв'язання проблемної ситуації, висловлювання своєї позиції, формування ставлення до матеріалу, який обговорюється, емоційного відгуку на те, що відбувається.

Бінарні лекції спонукають студентів до активного творчого процесу.

Саме ця форма лекції допомагає:

- створити проблемні ситуації та вказує на методи їх розв'язання,
- розгортати систему доказів або спростувань,
- використати наявні в студентів знання,
- залучати їх до участі в спільній роботі.

На завершальному етапі обґрунтовується остаточний варіант спільного розв'язання.

Ці методики викладання спрямовані на підвищення рівня знань студентів, ефективно поєднуються з традиційними методами і можуть застосовуватися на різних етапах навчання.

Список використаної літератури

1. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В.Г.Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2004. – 383 с.
2. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів / Володимир Буряк // Вища школа. – 2001. – № 4-5. – С.48-53.
3. Дичаківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичаківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Дубінін С.І. Особливості викладання медичної біології іноземним студентам за кредитно-модульною системою / Дубінін С.І., Ваценко А.В., Пілюгін В.О. // Європейський вибір — невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України : матеріали наук.-практ. конф. – Полтава, 2013. – С.48-50.
5. Манаєва Г. Адаптація іноземних студентів к новий соціокультурній и образовательной среде и роль воспитательной работы в решении проблемы / Г. Манаєва // Науково-методичні проблеми мовної підготовки іноземних студентів: матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф. – К., 2014. – С.85-87.
6. Психолого-педагогічні проблеми удосконалення навчального процесу / [І.К.Попеску, А.В. Магльований, І.В. Бесклубенко, І.М.Фостяк]. – Львів, 1998. – 59 с.